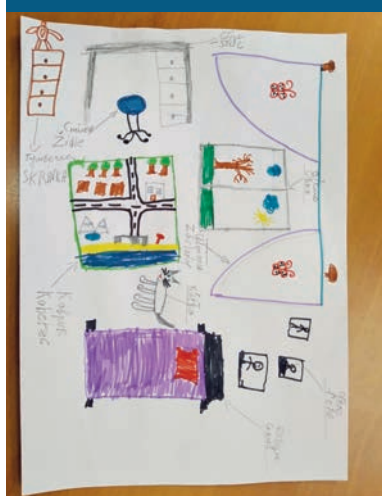

Příručka pro začleňování dětí s OMJ v ZŠ prof. Švejcara

Obsah

Úvod	3
Proces vzniku a pilotáže příručky	3
Cíle akčního plánu	4
Osm kroků podpory žáků s OMJ na ZŠ prof. Švejcara	8
Shrnutí rolí v systému začleňování	9
Role ředitele školy	9
Role třídního učitele	9
Role týmu OMJ (Martin Šuk, Petra Lněničková, Ondřej Zezulák)	9
Role učitelky ČDJ v intenzivních kurzech (Petra Lněničková)	10
Role učitele ČDJ pro děti mimo intenzivní kurz (Ondřej Zezulák)	10
Role učitele jakéhokoliv předmětu	11
Role (dvojjazyčného) asistenta pedagoga	11
Popis jednotlivých rolí v procesu začleňování	12
Ředitel	12
Třídní učitel	12
Kordinátor (Martin Šuk)	14
Učitel ČDJ (Ondřej Zezulák)	15
Učitelka ČDJ (Petra Lněničková)	15
Každý učitel	16
(Dvojjazyčný) asistent pedagoga	17
Přílohy	18
Jak zorganizovat schůzku s rodiči žáků s OMJ	19
Tipy z praxe pro online výuku žáků s OMJ	22
Osvědčené online nástroje	24

Úvod

Příručka je určena všem pedagogickým pracovníkům školy, slouží jako podpora pro jejich práci se žáky s OMJ a má doporučující charakter. Jejím cílem je popsat postupy podpory a začleňování žáků s OMJ ve škole tak, aby každý pedagog, který se setká se žákem s OMJ, věděl, jak dítě co nejlépe podpořit, případně na koho se ve škole obrátit. Příručka zachycuje současný stav i realistické optimální nastavení, ke kterému chce škola směřovat. Nově zavedená opatření i ambice, tj. to, co dosud není ve škole ukotveno, ale bylo by dobré to systémově zavést a dlouhodobě udržet, je v textu označeno **modrou** barvou. Příručka byla vypracována ve spolupráci s pedagogy ZŠ prof. Švejcara na míru potřeb školy v letech 2020–2022. Příručka vznikla v rámci projektu Naše čtvrt' (reg. č. CZ.07.4.68/0.0/0.0/19_068/0001439), který je financován Evropskou unií v rámci Operačního programu Praha – pól růstu ČR.

Proces vzniku a pilotáže příručky

Na začátku procesu tvorby příručky nejprve proběhly hloubkové rozhovory s vedením školy, koordinátorem začleňování žáků s OMJ a učitelem ČDJ, které pracovnícím METY pomohly zmapovat počáteční situaci podpory žáků s OMJ ve škole, potřeby školy v oblasti začleňování žáků s OMJ a reálné možnosti školy. Na základě těchto jednání vznikl první hrubý návrh podoby příručky. Aby bylo do procesu tvorby příručky zapojeno co nejvíce pedagogů školy, připravila META workshop, jehož cílem bylo zmapování potřeb žáků s OMJ, jejich rodičů i pedagogů, diskuse o naplňování těchto potřeb, zjištění rezerv a potenciálu pro zlepšení a plánování konkrétních kroků. Během workshopu účastníci diskutovali o konkrétních částech návrhu příručky. Workshop byl ze strany METY nabídnut všem pedagogům školy, nicméně z hlediska efektivity koordinátor k účasti oslovil vybrané pedagogy.

META následně zpracovala výstupy z workshopu do přehledné formy a zaslala je k připomínkám všem účastníkům workshopu. Výstupy z workshopu META zpracovala do příručky.

Poté proběhla schůzka s vedením školy a týmem OMJ, na které se podrobně probíraly jednotlivé výstupy z workshopu a domlouvalo se, co bude chtít škola více zefektivnit, nově zavést nebo vytvořit a jaké konkrétní kroky k tomu budou podniknuty. Na základě této domluvy META vypracovala akční plán, ve kterém byly stanoveny dílčí cíle, kterých chtěl tým OMJ dosáhnout. Pro tyto cíle byly naplánovány konkrétní kroky k jejich dosažení.

Cíle akčního plánu

Cíle akčního plánu	Kroky vedoucí k větší systematizaci začleňování žáků s OMJ
Zpracování tématu vzdělávání žáků s OMJ do ŠVP.	S podporou a na základě doporučení METY zpracoval tým OMJ téma vzdělávání žáků s OMJ do ŠVP školy.
Systematizace, lepší komunikace a koordinace podpory žáků s OMJ mezi týmem OMJ a ostatními pedagogy, navrhování konkrétní podpory v předmětech běžné výuky, pravidelné vyhodnocování pokroku žáků a přenastavování podpory.	Proběhlo informační setkání týmu OMJ, METY a pedagogického sboru. Tým OMJ informoval pedagogy o jejich roli v procesu začleňování žáků s OMJ. Ukázal Plán jazykové podpory (PJP) a jak s ním pracovat, vysvětlil, jak žáky s OMJ hodnotit. Současně META představila pedagogickému sboru příručku, která je také významným krokem k větší systematizaci podpory žáků s OMJ ve škole a k efektivnější koordinaci a spolupráci. Ve spolupráci s koordinátorem začleňování žáků s OMJ a METOU vzniklo <i>Osm kroků podpory žáků s OMJ na ZŠ prof. Švejcara</i> , které stručně a jasně shrnují osm základních pilířů, na nichž ve škole stojí podpora žáků s OMJ.
Systematizace pravidelného vyhodnocování pokroku žáků s OMJ a přenastavování podpory.	Učitelé chodí na vzájemné náslechy do hodin. Předávají si vyplněné pracovní listy žáků, aby viděli jejich pokroky a mohli na ně navázat. Pracují s PJP.
Učitelé přizpůsobují obsah a metody vzdělávání pro žáka s OMJ dle jeho Plánu jazykové podpory a dle doporučení týmu OMJ. Dovedou u dítěte individuálně posoudit, nakolik můžou slevit v požadavcích.	Škola si objednala seminář METY <i>Metody ve výuce žáků s OMJ I. v ZŠ a SŠ</i> . Seminář proběhl v září 2021. Tým OMJ poskytuje pedagogům průběžnou podporu.
Sdílená složka materiálů pro práci se žáky s OMJ.	Tým OMJ vytvořil sdílenou online složku, kam tým OMJ i ostatní učitelé vkládají uzpůsobené pracovní listy, obrázkové slovníky i metodické materiály pro práci se žáky s OMJ. Součástí složky je i příručka a další materiály vytvořené v rámci projektu. Složka obsahuje i odkazy na další využitelné zdroje, např. hotové pracovní listy na Inkluzivní škole.

Cíle akčního plánu	Kroky vedoucí k větší systematizaci začleňování žáků s OMJ
<p>Příprava třídního kolektivu na příchod nového žáka s OMJ (pokud žák přijde v průběhu školního roku nebo se nejdříve ve škole účastní intenzivní jazykové přípravy).</p>	<p>META zpracovala dvě devadesátiminutové lekce pro práci s kolektivem před a po příchodu žáka s OMJ, s názvem <i>Nový ve třídě: aktivity pro uvítání žáků s OMJ v třídním kolektivu</i>. První lekce byla pilotována v 8. třídě, kam se měl nově začlenit žák s OMJ, který se do té doby účastnil výhradně jazykové přípravy mimo kmenovou třídu. Po příchodu žáka s OMJ do kolektivu navázala pilotáž metodiky <i>Zdravý kolektiv s dětmi s OMJ – pro 2. stupeň</i>.</p>
<p>Podpora dlouhodobého začlenění žáků s OMJ do třídního kolektivu, posílení vzájemných vztahů v kolektivu s důrazem na inkluzi.</p>	<p>Byla zahájena pilotáž souboru aktivit s názvem <i>Zdravý kolektiv s dětmi s OMJ – pro 2. stupeň</i>, a to nejen na podporu začlenění nového žáka s OMJ, ale i na posílení dlouhodobých vztahů v třídním kolektivu s důrazem na inkluzi. Jedná se o 10 lekcí do třídnických hodin, které byly vytvořeny METOU na základě poptávky školy. Metodika byla na základě zkušeností z pilotáže upravena.</p>
<p>Přeložený balíček informací pro rodiče žáků s OMJ v různých jazykových verzích.</p>	<p>Tým OMJ zpracoval balíček informací v češtině a META zajistila překlady do ukrajinštiny a ruštiny. Škola si sama zajistila překlad do vietnamštiny. Balíček by měl být rodičům předáván už při zápisu.</p>

Dalším krokem bylo představení návrhu příručky a akčního plánu pedagogickému sboru. Všichni pedagogové měli možnost si příručku prostudovat a vyjádřit se k ní. Poté proběhla další schůzka METY s týmem OMJ, na které se diskutovalo o jednotlivých opatřeních akčního plánu a domluvil se předběžný harmonogram plnění jednotlivých kroků. Plnění akčního plánu pak META a tým OMJ průběžně vyhodnocovali a komunikovali o něm. Naplňováním akčního plánu současně probíhala pilotáž příručky.

Následně byl návrh příručky znovu konzultován s koordinátorem začleňování žáků s OMJ, který v ní provedl poslední úpravy na míru potřeb školy. Poté již příručka dospěla do své finální podoby.

Z úvodních rozhovorů s vedením školy, koordinátorem začleňování žáků s OMJ a učitelem ČDJ také vyplynula poptávka po aktivitách na podporu adaptace dětí s OMJ do třídních kolektivů, protože docházelo k tomu, že děti s OMJ, zpočátku dobře začleněné, začaly po delší době z kolektivu vypadávat. META postupně vytvořila 3 metodiky pro práci s třídním kolektivem s dětmi s OMJ: *Adaptační aktivity pro 1. a 2. třídy s dětmi s OMJ*, *Zdravý kolektiv s dětmi s OMJ – pro 1. stupeň* a *Zdravý kolektiv s dětmi s OMJ – pro 2. stupeň* a také dvě jednorázové lekce pro situaci, kdy do třídy nastoupí nový žák s OMJ v průběhu školního roku, s názvem *Nový ve třídě: aktivity pro uvítání žáků s OMJ v třídním kolektivu*. Všechny 3 metodiky i obě jednorázové lekce jsou součástí této příručky. Škola projevila největší zájem o soubor aktivit pro 2. stupeň a jednorázové lekce. Pedagogové měli možnost tyto materiály komentovat a uzpůsobit svým potřebám.

Metodika *Zdravý třídní kolektiv s dětmi s OMJ – pro 2. stupeň* byla pilotována v 8. třídě. Tato třída byla pro pilotáž vybrána zejména proto, že do ní v průběhu prvního pololetí nastupoval nový žák, který se do České republiky přistěhoval teprve nedávno a v prvních třech měsících pololetí se účastnil intenzivního kurzu ČDJ organizovaného školou. Pilotáž aktivit v této třídě měla ověřit jejich funkčnost právě v případech, kdy do již dlouhodobě fungujícího kolektivu nastupuje nový žák, který zatím češtinu ovládá jen na základní úrovni. Cyklus lekcí byl upravován na základě pozorování metodičky METY, reakcí třídního kolektivu i dítěte s OMJ a několika reflektivních setkání s třídním učitelem.

Na jednom z úvodních setkání k příručce zazněla potřeba reagovat na příchod nových žáků s OMJ do již vytvořených kolektivů. Tato situace je náročná pro všechny zúčastněné, zejména pro třídní učitele a učitelky, ale také pro třídní kolektiv a v neposlední řadě pro dítě, které do kolektivu přichází. Na základě těchto rozhovorů vznikly dvě devadesátiminutové lekce s názvem *Nový ve třídě: aktivity pro uvítání žáků s OMJ v třídním kolektivu*, které usilují o základní ošetření této situace ve třídách na 2. stupni. V 8. třídě byla pilotována první lekce. Metodička METY, která aktivity pilotovala, po každé lekci nabízela prostor pro společnou reflexi a evaluaci aktivit, stejně jako možnost participovat na jejich úpravě.

K metodikám na podporu adaptace dětí s OMJ do třídních kolektivů META nabídla workshop pro učitele, na kterém se účastníci blíže seznámili s jednotlivými metodikami, stejně jako se základními principy práce s třídním kolektivem s dětmi s OMJ.

Dále jsou součástí příručky dva infosheety, jeden na téma *Jak zorganizovat schůzku s rodiči žáků s OMJ*, druhý na téma *Tipy z praxe pro online výuku žáků s OMJ*. Infosheet týkající se schůzky s rodiči žáků s OMJ vznikl na základě realizace informačních schůzek pro tyto rodiče na FZŠ Táborská a ZŠ prof. Švejcara, které byly zorganizovány s podporou pracovníků METY. Po schůzkách následovalo společné online setkání všech, kdo se na pořádání schůzek podíleli – pedagogů obou škol i pracovníků METY, aby jejich průběh společně zreflektovali a prodiskutovali, jaké postupy se osvědčily. Tyto postupy byly následně sepsány do podoby výše zmíněného infosheetu.

Infosheet s názvem *Tipy z praxe pro online výuku žáků s OMJ* s přílohou *Osvědčené online nástroje* vznikl na základě výstupů z online setkání pedagogů čtyř základních škol zapojených v projektu (ZŠ Jeseniova, FZŠ Táborská, ZŠ prof. Švejcara, ZŠ nám. Curieových). Na online setkání byli pozváni všichni pedagogové všech zapojených škol v projektu. Během setkání učitelé sdíleli, co se jim osvědčuje při online výuce žáků s OMJ. Osvědčené postupy byly následně sepsány do podoby zmíněného infosheetu a jeho přílohy.

Osm kroků podpory žáků s OMJ na ZŠ prof. Švejcara

1. Příprava třídy na příchod nového žáka s OMJ.
2. Jazyková diagnostika.
3. Komunikace s rodiči.
4. Zajištění základní administrativy (obědy, družina apod.).
5. Plán jazykové podpory (PJP) – úprava obsahu a rozsahu učiva.
6. Pravidelné vyhodnocování PJP.
7. Dlouhodobé sledování pokroků v začleňování.
8. Pravidelná komunikace mezi třídními učiteli a týmem OMJ.

Shrnutí rolí v systému začleňování

Máme nastavený systém podpory žáků s OMJ, který je popsán ve školním vzdělávacím programu a v této příručce.

Role ředitele školy:

- » Získá o novém žákovi s OMJ co nejvíce [informací](#) ještě před jeho příchodem do školy (je-li to časově možné).
- » Vede [přijímací pohovor](#) a nastavuje během něj spolupráci školy a rodičů.
- » Předává veškeré informace o novém žákovi koordinátorovi, učitelům ČDJ a ostatním pedagogům.
- » Komunikuje s Městskou částí Praha 12 ohledně nabídky i reálného uspořádání kurzů jazykové přípravy pro žáky s OMJ z vlastní školy i okolních škol.
- » Domlouvá se s okolními školami a s rodiči žáků s OMJ z těchto škol ohledně přijetí dětí s OMJ do jazykové přípravy.
- » Spolupracuje s koordinátorem na zajištění [finančních zdrojů](#) na podporu žáků s OMJ.
- » Vytváří příležitosti ke vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti začleňování žáků s OMJ a podporuje je v tom.

Role třídního učitele:

- » [Připravuje třídní kolektiv](#) na příchod nového žáka s OMJ (pokud žák přijde v průběhu školního roku).
- » Je hlavní kontaktní osobou pro dítě s OMJ. Dítě s OMJ ví, že se může na třídního učitele kdykoliv s čímkoliv obrátit.
- » Pomáhá novému žákovi s OMJ při [adaptaci](#) na nové školní i kulturní prostředí v prvních dnech a týdnech. Žákům s OMJ vytváří ve škole bezpečné a podporující prostředí. Zaměřuje se na žákovu psychickou pohodu – zpočátku více, následně ji sleduje i dlouhodobě.
- » Posiluje [adaptační procesy a socializaci žáků s OMJ](#) v rámci třídnických hodin, ve třídě usiluje o respektující a podporující vztahy.
- » [Komunikuje s rodiči žáků s OMJ](#) a v případě potřeby využívá tlumočnické služby (např. [NPI ČR](#)). Ví, kde najít hotové překlady dokumentů pro rodiče. Motivuje rodiče žáků s OMJ, aby se děti zapojily do volnočasových aktivit.

Role týmu OMJ (Martin Šuk, Petra Lněničková, Ondřej Zezulák):

- » Nastavuje systém koordinace a vzájemné komunikace podpory žáků s OMJ mezi týmem OMJ, třídními učiteli a ostatními pedagogy. Domlouvá se na konkrétní podpoře jednotlivých žáků v předmětech běžné výuky formou **Plánu jazykové podpory** (rozsah výuky ČDJ, rozsah doučování, úpravy cílů a metod výuky, způsob hodnocení, pomoc asistenta pedagoga, pomůcky).
- » Spravuje sdílený online prostor (sdílený disk „S“, název CIZINCI) pro ukládání materiálů pro práci se žáky s OMJ (metodické materiály, pracovní listy, obrázkové slovníky, obrázkové kartičky apod.).
- » Spolu s třídními učiteli domlouvá vhodnou podporu při adaptaci nového žáka s OMJ ve školním prostředí a třídním kolektivu.
- » Zajišťuje základní administrativu za rodiče žáků s OMJ (přihlášení do družiny, do školní jídelny apod.).

- » Přípravuje startovací balíček přeložených materiálů a pomůcek pro nového žáka s OMJ, pro jeho hladší začlenění do školního prostředí a zapojení do výuky.
- » Provádí jazykovou diagnostiku žáků s OMJ po jejich nástupu do školy a následně v průběhu vzdělávání, aby vyhodnotil jejich pokroky a nastavil další podporu.
- » Spolupracuje s třídními učiteli a ostatními pedagogy, průběžně si vyměňují informace o žácích s OMJ, vyhodnocují jejich pokroky a v případě potřeby přenastavují podporu.
- » Zajišťuje finanční zdroje na podporu žáků s OMJ.
- » Ostatním učitelům poskytuje metodickou podporu, jak žáky zapojit do běžné výuky a jak je hodnotit.
- » Pravidelně (v rámci třídních schůzek a dále individuálně dle potřeby) komunikuje o způsobu podpory žáka s OMJ s jeho rodiči.
- » Připravil balíček informací pro rodiče žáků s OMJ, který je přeložený do ukrajinštiny, ruštiny a vietnamštiny.
- » Usiluje o větší zapojení rodičů žáků s OMJ do komunity školy.

Role učitelky ČDJ v intenzivních kurzech (Petra Lněničková):

- » Získá informace (od ředitele školy) o zájmu dětí z okolních škol o jazykovou přípravu – o jejich počtu, věku, zařazení do ročníku, případně jazykové úrovni.
- » Zjišťuje jazykovou úroveň dětí s OMJ (vlastních i dojíždějících), například využitím jazykového testu NPI, navrhuje jejich zařazení do intenzivního kurzu ČDJ a stanovuje rozsah výuky pro jednotlivé výukové skupiny. Následně o tom informuje ředitele školy.
- » Pro děti z vlastní školy domlouvá s ostatními pedagogy a rodiči dětí jejich částečné uvolnění z výuky po dobu intenzivního kurzu.
- » Zajišťuje samotnou výuku ČDJ v intenzivních kurzech.
- » Průběžně sleduje pokroky žáků, pravidelně je vyhodnocuje a navrhuje postupné snižování rozsahu jazykové přípravy a začleňování žáků do běžné výuky na kmenových školách. Komunikuje o tom s týmem OMJ a ostatními pedagogy (i s okolními kmenovými školami žáků).

Role učitele ČDJ pro děti mimo intenzivní kurz (Ondřej Zezulák):

- » Na základě jazykové diagnostiky a ve spolupráci s koordinátorem, třídním učitelem i ostatními pedagogy navrhuje do Plánu jazykové podpory konkrétní podporu pro žáka s OMJ v oblasti ČDJ (rozsah výuky ČDJ, zařazení do vhodné skupiny pro výuku ČDJ nebo zajištění individuální výuky, případně potřeba doučování).
- » Zajišťuje samotnou výuku ČDJ, individuálně i v menších skupinách.
- » Ve spolupráci s třídním učitelem a učiteli jednotlivých předmětů pravidelně jednou za čtvrtletí vyhodnocuje pokroky žáků s OMJ a navrhuje úpravy v podpoře.

Role učitele jakéhokoliv předmětu:

- » Spolupracuje s týmem OMJ na nastavení konkrétní podpory pro jednotlivé žáky s OMJ v běžné výuce, tvoří s nimi **Plán jazykové podpory** (úpravy cílů a metod výuky, způsob hodnocení, rozsah doučování, pomoc asistenta pedagoga, pomůcky).
- » Sám nebo ve spolupráci s asistentem pedagoga (má-li jej k dispozici) vytváří individuální pracovní listy, upravuje zadání pro žáka s OMJ, připravuje si vizuální podporu atd.
- » Zohledňuje jazykovou bariéru žáka s OMJ, a proto neočekává, že zvládne učivo ve stejném rozsahu jako ostatní žáci, a tento fakt zohledňuje při hodnocení žáka s OMJ.
- » Hodnotí žáka individuálně, za jeho osobní pokroky, s důrazem na motivační složku, na základě plnění cílů stanovených v Plánu jazykové podpory.
- » Doučuje žáky s OMJ, kteří to potřebují.

Role (dvojazyčného) asistenta pedagoga:

- » Spolupracuje s učitelem, předem se s ním domlouvá na průběhu hodiny a jejich vzájemné spolupráci.
- » Vytváří individuální pracovní listy / upravuje zadání pro žáka s OMJ.
- » Během hodin běžné výuky je žákovi k dispozici pro případ, že potřebuje pomoc.
- » Doučuje žáky s OMJ, kteří to potřebují.

Popis jednotlivých rolí v procesu začleňování

Příprava na příchod žáka a jeho přijetí

ŘEDITEL

- » Žáky s OMJ přijímá na základě platné legislativy v souladu s [principy rovného přístupu ke vzdělávání](#) (tzn. neklade přijetí žáka žádné další podmínky, jako např. znalost jazyka, typ pobytu, předchozí vzdělání apod.).
- » [Zařazuje žáka](#) vždy na základě věku a absolvovaných ročníků. Maximálně je žák zařazen o jeden ročník níže (v případě přerušného vzdělání, blížícího se přechodu na SŠ apod.). Přihlíží se také k tomu, zda je v dané třídě asistent pedagoga nebo jiný žák stejné národnosti nebo jiný vhodný adept na patrona.
- » Při přijímání žáka [zjišťuje potřebné informace od rodičů](#) i žáka (např. vzdělávací historie, rodinné zázemí, okolnosti emigrace, znalosti češtiny, jak s rodinou a dítětem komunikovat aj.).
- » Žákovi a jeho rodičům předává písemně a srozumitelně [v jejich mateřštině balíček informací o škole](#) (harmonogram školního roku, pravidla školy, družiny, potřebné pomůcky k zakoupení, důležité kontakty aj.), [o českém vzdělávacím systému a o možnostech zapojení žáka do volnočasových aktivit](#). Tento balíček je k dispozici u koordinátora pro žáky s OMJ.
- » Předá informace o novém žákovi jeho třídnímu učiteli a týmu OMJ.

Začátek školního roku

TŘÍDNÍ UČITEL

- » Na začátku školního roku se třídní učitel zaměří na [adaptaci dětí](#) a stmelení třídního kolektivu. První den nebo první týden zařazuje adaptačně-socializační aktivity, které podporují vytváření přátelských vazeb a respektující atmosféry ve třídě.
- » META v rámci projektu připravila 3 programy uzpůsobené pro začleňování dětí s OMJ do třídního kolektivu:
 - a) *Adaptační aktivity pro 1. a 2. třídy s dětmi s OMJ* (soubor 5 aktivit do třídnických hodin).
 - b) *Zdravý kolektiv s dětmi s OMJ – pro 1. stupeň* (soubor 10 aktivit zaměřených na emoční a sociální vývoj a posílení vztahů ve třídě).
 - c) *Zdravý kolektiv s dětmi s OMJ – pro 2. stupeň* (soubor 10 aktivit zaměřených na emoční a sociální vývoj a posílení vztahů ve třídě).
 - d) Všechny materiály jsou připraveny k využití pro pedagogy školy. *Adaptační aktivity pro 1. a 2. třídy s dětmi s OMJ* byly pilotovány na ZŠ Jeseniova a FZŠ Tábořská ve školním roce 2020/2021 a soubor aktivit *Zdravý kolektiv s dětmi s OMJ – pro 2. stupeň* byl pilotován na ZŠ prof. Švejcara ve školním roce 2021/2022.
- » Srozumitelným způsobem vysvětlí dětem ve třídě způsob hodnocení dětí s OMJ (individuální, za dosažené pokroky), aby všichni chápali odlišnost od hodnocení majoritní části třídy.
- » Na začátku školního roku proběhne tlumočená informační schůzka pro rodiče dětí s OMJ, kterou organizuje tým OMJ s aktivní účastí třídních učitelů. Viz infosheet – *Jak zorganizovat schůzku s rodiči žáků s OMJ*.

- » Škola má k dispozici přeložené materiály zejména z ruštiny a vietnamštiny. Škola spolupracuje s interkulturní pracovníci vietnamského původu poskytnutou METOU nebo využívá služeb vietnamského tlumočnicka organizace SEA-L. Dvojjazyčná asistentka pedagoga ovládá angličtinu a s překlady do ruštiny vypomáhá učitelka ruského jazyka. Dále je možnost zdarma využívat [tlumočníky NPI ČR](#) a hotové překlady na stránkách [Inkluzivní školy](#) a [NPI ČR](#).
- » Škola má k dispozici vlastní balíček informací pro rodiče žáků s OMJ, který je přeložený do ukrajinštiny, ruštiny a vietnamštiny. Balíček je k dispozici u koordinátora pro žáky s OMJ.
- » S rodiči vždy domluví oboustranná pravidla komunikace – jak často, v jakých případech a jakou formou budou vzájemně komunikovat. V případě potřeby s rodiči podepíší příslušné dokumenty ke vzdělávání žáka (např. přihlášku do školní družiny, na obědy).

Jak se připravit, když žák přijde v průběhu školního roku

- » Třídní učitel o příchodu nového žáka předem informuje [třídní kolektiv](#). Společně nastavují způsoby podpory začlenění nového žáka do kolektivu a organizace školy, společná pravidla. Spolužáci znají a chápou svou důležitou roli.
- » Žáci pod vedením třídního učitele mohou připravit pro nového žáka [vhodné pomůcky](#) pro lepší orientaci ve škole (např. komunikační obrázkové kartičky, plán budovy školy, dvojjazyčné štítky apod.).
- » Třídní učitel má k dispozici a využívá vhodné adaptační aktivity pro třídní kolektiv, které dětem ve třídě pomohou se připravit na příchod nového žáka s OMJ a následně napomohou vzájemnému seznámení a integraci nového žáka do třídního kolektivu.
- » *META v rámci projektu připravila 2 devadesátiminutové lekce Nový ve třídě: aktivity pro uvítání žáků s OMJ v třídním kolektivu, uzpůsobené pro práci s třídním kolektivem před a po příchodu nového žáka s OMJ. První z těchto lekcí byla pilotována ve školním roce 2021/2022 a následně byla podle poznatků z pilotáže upravena.*
- » Škola má pro nové žáky připravený startovací balíček překladů a vhodných pomůcek pro lepší orientaci ve škole.

Poté, co nový žák přijde do školy

- » Novému žákovi je v prvních dnech ponechán čas na seznámení se s novým školním prostředím, aby se zorientoval ve škole, seznámil se s jejím fungováním a s třídním kolektivem. Teprve poté se žák zapojí do běžné výuky.
- » Nového žáka přivítá a představí jej ostatním učitelům a jeho třídě. Vybere mu vhodné místo ve třídě tak, aby mohl pozorovat dění ve třídě a současně aby nebyl příliš daleko od učitele.
- » Na základě předešlé domluvy se žáky a jejich zájmu určí [patrona](#) nebo patrony a nový žák ví, na koho se může v případě potřeby pomoci obrátit. Posadí žáka vedle patrona. Měl by to být někdo komunikativní, přátelský a spolehlivý.
- » Pomáhá nově přichozímu žákovi s OMJ při adaptaci na nové školní a kulturní prostředí [v prvních dnech](#) a týdnech. Provede ho po škole, vysvětlí rozvrh hodin (v případě potřeby pomocí piktogramů) a přesuny mezi učebnami, doprovodí do školní jídelny, kde mu ukáže vše potřebné, apod. Může tím pověřit patrona/patrony. **Předá žákovi startovací balíček pomůcek a překladů.**
- » První den nového žáka s OMJ může učitel zařadit vhodnou seznamovací adaptační aktivitu a v průběhu prvních týdnů v rámci třídnických hodin zařazovat další [adaptačně-socializační aktivity](#), které podporují vytváření přátelských vazeb a respektující atmosféry ve třídě.

Dlouhodobá podpora žáků s OMJ

- » V rámci třídnických hodin [dlouhodobě posiluje vzájemné vztahy](#), spolupráci a vzájemnou podporu dětí v třídním kolektivu včetně přijetí dětí s OMJ či jinou odlišností. V případě potřeby využívá programy proti šikaně, diskriminaci aj.
- » Pravidelně komunikuje s rodiči o pocitech a potřebách žáka, o jeho prospěchu a pokrocích, o jeho chování, jeho zapojení do kolektivu a motivaci k učení, o přizpůsobování podpory celkovému vývoji.
- » Průběžně informuje rodiče o pořádání školních akcí a snaží se je do nich nenásilně zapojovat. Během konání akcí dbá na to, aby rodiče nebyli kvůli jazykové bariéře vyčleněni. Rodiče jsou zváni na komunitní akce, které na Praze 12 pořádá DDM nebo jiné školy.

KOORDINÁTOR (Martin Šuk)

Začátek školního roku

- » Na začátku školního roku proběhne tlumočená informační schůzka pro rodiče dětí s OMJ, kterou organizuje tým OMJ s aktivní účastí třídních učitelů. Viz infosheet – *Jak zorganizovat schůzku s rodiči žáků s OMJ*.
- » Škola má k dispozici přeložené materiály do ukrajinštiny, ruštiny a vietnamštiny. Škola spolupracuje s interkulturní pracovníci vietnamského původu poskytnutou METOU nebo využívá služby vietnamského tlumočnicka organizace SEA-L. Dvojjazyčná asistentka pedagoga ovládá angličtinu a s překlady do ruštiny vypomáhá učitelka ruského jazyka. Dále je možnost zdarma využívat [tlumočníky NPI ČR](#) a hotové překlady na stránkách [Inkluzivní školy](#) a [NPI ČR](#).
- » Škola má k dispozici vlastní balíček informací pro rodiče žáků s OMJ, který je přeložený do ukrajinštiny, ruštiny a vietnamštiny. Tento balíček rodiče dostanou od koordinátora vždy po příchodu do školy.
- » S rodiči koordinátor vždy domluví oboustranná pravidla komunikace – jak často, v jakých případech a jakou formou budou vzájemně komunikovat. V případě potřeby s rodiči podepíše příslušné dokumenty ke vzdělávání žáka (např. přihlášku do školní družiny, na obědy).

Na začátku školního roku nebo po příchodu nového žáka v průběhu roku

- » Zjistí orientační úroveň znalosti češtiny nového žáka na základě [jazykové diagnostiky](#) (pokud to zjevně není úplný začátečník).
- » Na základě výsledků jazykové a pedagogické diagnostiky a po domluvě s třídním učitelem koordinátor zpracuje **Plán jazykové podpory (PJP)** pro žáka, který stanoví cíle, jichž by žák měl dosáhnout v období dvou až tří měsíců. Plán může obsahovat: rozsah výuky ČDJ, rozsah doučování (případně pedagogické intervence), úpravy obsahu a metod výuky v jednotlivých předmětech, vzdělávací cíle v jednotlivých předmětech, způsob hodnocení, pomoc asistenta pedagoga, potřebné pomůcky a učebnice.
- » Plán jazykové podpory konzultuje s ostatními pedagogy, kteří se na vzdělávání žáka podílejí, společně se domlouvají na způsobech podpory žáka.
- » Informuje rodiče o tom, jakou jazykovou a další podporu škola pro žáka s OMJ chystá, včetně Plánu jazykové podpory, výuky ČDJ, podpory v běžné výuce a způsobu hodnocení. Motivuje rodiče, aby dítě mělo možnost procvičování češtiny i mimo školu (volnočasové aktivity).
- » Zajišťuje základní administrativu za rodiče žáků s OMJ (souhlas s uvolňováním podle § 50 ŠZ, přihlášení do družiny, do školní jídelny apod.).

V průběhu školního roku

- » Průběžně sleduje a vyhodnocuje pokroky žáků ve spolupráci s týmem OMJ a na základě vyhodnocení navrhuje úpravy podpory pro žáka. Úpravy komunikuje s ostatními učiteli.
- » Učitelům poskytuje informace a metodickou podporu, jak žáky s OMJ zapojit do běžné výuky a jak je individuálně podpořit.

UČITEL ČDJ (Ondřej Zezulák)

- » Zajišťuje výuku ČDJ pro děti s mírně pokročilou až pokročilou znalostí češtiny, které nepotřebují do intenzivního kurzu paní Lněničkové. Učí češtinu individuálně nebo v malých skupinkách.
- » Na základě informací od koordinátora a výsledků jazykové diagnostiky nastavuje rozsah, formu a způsob výuky ČDJ pro jednotlivé žáky či skupinky žáků. Začátečníci mívají 5 hodin ČDJ týdně, postupně se intenzita snižuje.
- » Výuka ČDJ probíhá v době běžné výuky, z ostatních předmětů jsou žáci částečně uvolňováni se souhlasem rodičů na základě § 50 školského zákona. Tendence je uvolňovat žáky prioritně z předmětů, které jsou pro ně z hlediska jazyka nejnáročnější, jako je český jazyk a literatura, dějepis, případně přírodopis, chemie a další naukové předměty. Naopak je vhodné, aby se žáci s OMJ účastnili výchov spolu s ostatními žáky, protože se při nich mohou nejnázve zapojit. Nicméně toto je vždy třeba individuálně zvážit u každého žáka, s ohledem na jeho znalosti a potřeby.
- » Malé děti vyzvedává a na hodiny jazykové přípravy vodí koordinátor, starší žáci docházejí na výuku ČDJ sami.
- » Průběžně komunikuje a spolupracuje s koordinátorem a s třídními učiteli žáků s OMJ, předávají si informace o jejich pokrocích, které jsou zaznamenány v individuálních portfoliích jednotlivých žáků. Navrhuje úpravy podpory pro žáka.

UČITELKA ČDJ (Petra Lněničková)

- » Zajišťuje výuku ČDJ v intenzivním kurzu pro úplné začátečníky nebo velmi mírně pokročilé. Děti se v prvních dvou až třech měsících účastní převážně výuky češtiny v intenzivním kurzu, poté se postupně začleňují do výuky běžných předmětů ve svých kmenových třídách.
- » Intenzivní kurz nabízí i dětem z okolních škol v rámci nového systému jazykové přípravy.
- » Zjistí jazykovou úroveň nejdříve u kmenových dětí s OMJ, u nichž předpokládá, že budou zařazeny do intenzivní jazykové přípravy. Může k tomu využít například vstupní jazykový test NPI. Tím získá přehled o jejich počtu a jejich jazykových úrovních, má představu o počtu výukových skupin a jejich rozsahu jazykové přípravy.
- » Komunikuje s rodiči žáků z okolních škol, případně zjišťuje jazykovou úroveň těchto žáků. Navrhuje jejich zařazení do intenzivního kurzu ČDJ a stanovuje rozsah výuky pro jednotlivé výukové skupiny.
- » Rozřazuje žáky do skupin (podle věku či jazykové úrovně). Sestavuje rozvrh výuky ČDJ.
- » Pro děti z vlastní školy domlouvá s ostatními pedagogy a rodiči dětí jejich částečné uvolnění z výuky po dobu intenzivního kurzu.
- » Průběžně sleduje pokroky žáků, pravidelně je vyhodnocuje a navrhuje úpravy v podpoře žáků s OMJ. Komunikuje o tom s týmem OMJ a ostatními pedagogy (i s okolními kmenovými školami žáků).

- » Vede docházku žáků vlastních i z okolních škol a průběžně komunikuje s kmenovými školami o pokrocích žáků a jejich potřebách.
- » Poté, co žáci absolvují celou jazykovou přípravu, předává dokumentaci kmenovým školám dojíždějících žáků.

KAŽDÝ UČITEL

Po příchodu nového žáka do školy

- » Novému žákovi je v prvních dnech ponechán čas na seznámení se s novým školním prostředím, aby se zorientoval ve škole a seznámil s jejím fungováním a s třídním kolektivem. Teprve poté se žák zapojuje do běžné výuky.

Upůsobení obsahu a metod výuky

- » Každý učitel na 1. i 2. stupni přizpůsobuje obsah i metody výuky žákům s OMJ dle jejich Plánů jazykové podpory. Učitel si pro každé téma stanovuje kromě cílů obsahových také jazykové. Zaměřuje se na práci se slovní zásobou, která se váže k jeho předmětu (či k aktuálnímu tématu výuky), dále na komunikaci žáka v hodině a na samostatnou práci rozvíjející žákovy dovednosti v daném tématu.
- » Zajistí žákovi slovník, který se váže ke slovní zásobě daného předmětu, případně mu umožní používat během výuky Google překladač nebo online slovníky.
- » Předem připraví pro žáka s OMJ vhodné pomůcky či materiály (upravené pracovní listy, slovní zásobu a fráze k danému tématu, základní pokyny apod.).
- » Přizpůsobuje metody výuky znalostem češtiny žáka s OMJ, opírá se o vizualizaci, kontextualizaci, praktické ukázky, schémata, tabulky.
- » Dává žákovi s OMJ úkoly, které nevyžadují samostatnou tvorbu vět (např. žák přiřazuje slova k obrázku/schématu/mapě, tvoří myšlenkovou mapu, kreslí komiks, kreslí plakát apod.).
- » Dává žákovi jednoznačné a jednoduché instrukce, které se opakují. Zadání úkolů podpoří konkrétním příkladem/ukázkou.
- » Žáka s OMJ několikrát za hodinu cíleně aktivuje (např. může napsat/složit/spojit/přiřadit/přečíst/ukázat určitá slova, nebo alespoň vstane a otevře okno, rozdá papíry, něco podá apod.).
- » Píše/kreslí na tabuli klíčová slova/téma, aby si je žáci s OMJ mohli vyhledat ve slovníku.
- » Při hodnocení žáky s OMJ nesrovnává s ostatními, ale hodnotí jejich individuální pokrok na základě předem stanovených realistických vzdělávacích cílů, popsanych v žakově Plánu jazykové podpory.
- » V písemné komunikaci se žáky a jejich rodiči používá vždy tiskací písmo, sdělení zjednodušuje, píše heslovitě. Neočekává od žáků znalost vázaného písma (ani pasivně).

Dlouhodobá podpora žáků s OMJ

- » Doučuje žáky s OMJ po vyučování, pokud je to potřeba.
- » Učitel ve spolupráci s týmem OMJ pravidelně vyhodnocují pokroky žáka a společně přenastavují podporu.
- » Dlouhodobě reflektuje začleňování žáků s OMJ do třídy, sleduje jejich psychickou pohodu, motivaci k učení, postavení ve třídě, vztahy se spolužáky, chování o přestávkách, v družině apod.
- » Snaží se dětem s OMJ pomoci překonat pocity vykořenění, izolace, kulturní šok. Dětem naslouchá, snaží se o porozumění, vytváří pro ně bezpečný prostor, umožňuje jim někam patřit, pomáhá jim se sebevyjádřením, v případě potřeby spolupracuje se školním psychologem apod.
- » Podporuje rozvoj mateřského jazyka žáků s OMJ – zařazuje do výuky aktivity na podporu vícejazyčnosti (např. prezentace pohádek ze zemí původu žáků, prezentace v mateřských jazycích žáků – s pomocí spolužáků ovládajících stejný mateřský jazyk i češtinu, využívání dvojjazyčných pracovních materiálů apod.).

(DVOJJAZYČNÝ) ASISTENT PEDAGOGA

- » Asistent pedagoga spolupracuje s učitelem a předem se s ním domlouvá na způsobu podpory žáka. Podpora asistentem směřuje k postupnému osamostatňování žáka a jeho zapojení do běžné výuky (nepřevažuje tedy samostatná práce mimo třídu). Společně s učitelem pravidelně vyhodnocuje pokroky žáka.
- » Přízpůsobuje výukové materiály a typy úkolů znalostem češtiny žáka s OMJ, opírá se o vizualizaci, kontextualizaci, praktické ukázky, schémata, tabulky.
- » Uzpůsobuje úkoly pro žáka s OMJ tak, aby nevyžadovaly samostatnou tvorbu vět (např. žák přiřazuje slova k obrázku/schématu/mapě, tvoří myšlenkovou mapu, kreslí komiks, kreslí plakát apod.).
- » Dává žákovi jednoznačné a jednoduché instrukce, které se opakují. Zadání úkolů podpoří konkrétním příkladem / ukázkou.
- » Píše/kreslí klíčová slova/téma, aby si je žáci s OMJ mohli vyhledat ve slovníku.
- » Zajistí žákovi slovník, který se váže ke slovní zásobě daného předmětu, případně mu umožní používat během výuky Google překladač nebo online slovníky.
- » Předem připraví pro žáka s OMJ slovní zásobu a fráze k danému tématu, základní pokyny apod.
- » V písemné komunikaci se žáky a jejich rodiči používá vždy tiskací písmo, sdělení zjednodušuje, píše heslovitě. Neočekává od žáků znalost vázaného písma (ani pasivně).
- » Doučuje žáky s OMJ po vyučování, pokud je to potřeba.

Přílohy

- infosheet *Jak zorganizovat schůzku s rodiči žáků s OMJ*
- infosheet *Tipy z praxe pro online výuku žáků s OMJ s přílohou Osvědčené online nástroje*
- metodika *Adaptační aktivity pro 1. a 2. třídy s dětmi s OMJ*
- metodika *Zdravý kolektiv s dětmi s OMJ – pro 1. stupeň (soubor aktivit)*
- metodika *Zdravý kolektiv s dětmi s OMJ – pro 2. stupeň (soubor aktivit)*
- jednorázové lekce *Nový ve třídě: aktivity pro uvítání žáků s OMJ v třídním kolektivu*

JAK ZORGANIZOVAT SCHŮZKU S RODIČI ŽÁKŮ S OMJ

PŘÍPRAVA PŘED SCHŮZKOU

Kdy schůzku zorganizovat?

- » Co nejdříve, **ideálně první den školy**. Čím dříve schůzka bude, o to kratší dobu bude panovat informační nejistota.

Koho pozvat?

- » **Všechny rodiče s OMJ**, ideálně uspořádat zvlášť schůzku pro rodiče prvňáčků a zvlášť pro ostatní rodiče, ale záleží na časových a personálních možnostech školy a na počtu rodičů s OMJ. Čím více rodičů s OMJ, tím je vhodnější je oddělit. Schůzka se základními informacemi se ale může hodit i pro rodiče žáků z vyšších ročníků, ne vždy jsou všichni se vším dobře seznámeni, takže není nutné je za každou cenu separovat.

Jak se na schůzku připravit? (krátký check-list)

- » Připravit si předem **handouty, které shrnují nejdůležitější informace** pro rodiče i kontakty a kopírují strukturu schůzky. Mohou také obsahovat FAQ – odpovědi na nejčastější dotazy. **Handouty si nechat přeložit** do jazyků, které rodiče dobře ovládají. Schůzka pak může sloužit především jako prostor pro dotazy rodičů a může být kratší. Rodiče také budou mít více času si promyslet, na co se zeptat, a pedagogové pak nebudou tolik zatíženi jejich individuálními dotazy.
- » Připravit si **pozvánku** na schůzku **přeloženou** do jazyků, které rodiče dobře ovládají.
- » Handouty a pozvánku ideálně **předat rodičům už při zápisu**, tj. v červnu.
- » Pokud bude na schůzce více rodičů žáků z jedné třídy, je vhodné tam mít jejich **třídního učitele**.
- » **Zajistit tlumočení** do jazyků, které rodiče dobře ovládají.

Jak zajistit tlumočení a překlady?

- » Osvědčilo se **využít externí profesionální tlumočníky**, nikoliv pedagogy nebo asistenty ovládající cizí jazyky. Pedagogové mají na schůzce jinou, odbornou roli – informují a odpovídají na dotazy rodičů. Je důležité, aby k tomu měli dostatečný prostor a nemuseli se soustředit navíc na tlumočení, které může zajistit profesionál.
- » Překlady handoutů a pozvánek i tlumočení během schůzky zdarma na objednávku školy může zajistit **NPI ČR: [Tlumočení a překlady](#)**, nebo **neziskové organizace** (ICP, InBáze). Doporučuje se požádat o tlumočníky v dostatečném časovém předstihu (ideálně alespoň 2 týdny předem).

Jak pozvat rodiče a motivovat je k účasti?

- » **Poskytnout jim předem přeložené handouty a pozvánku**, ideálně už při zápisu.
- » Při kontaktování rodičů před schůzkou se osvědčila **kombinace telefonu a emailu**, například připomenout konání schůzky emailem, následně si ještě telefonicky ověřit přijetí a porozumění informacím v emailu a zjistit, jestli rodiče dorazí.

PRŮBĚH SCHŮZKY

Jakým způsobem prezentovat informace?

- » **Názornost, názornost, názornost!** Vše, co lze, rovnou názorně ukazujeme (školní pomůcky, elektronické systémy školy, přihlášky apod.).
- » **Stručně a strukturovaně** – nejdříve obecné informace o vzdělávacím systému, poté konkrétní informace o fungování konkrétní školy. Díky handoutům lze informace prezentovat stručněji a věnovat větší prostor dotazům.
- » Optimálně by schůzka **neměla přesáhnout 90 minut**.

Jak zorganizovat tlumočení?

- » Během schůzky se osvědčilo **utvořit skupinky rodičů podle jazyka**, každá skupinka je se svým tlumočnickem v jiné části místnosti. Doporučuje se konsektivní tlumočení (tj. přetlumočení vždy po několika větách nebo krátkých tematických úsecích).
- » Po delších tematických blocích je dobré nechat skupinkám **dostatek času** nejen na přetlumočení, ale také **na případné dovysvětlení a zodpovězení dotazů** rodičů.

Jaké informace rodičům předat?

Osvědčila se následující obsahová struktura:

- 1. Česká vzdělávací soustava** – MŠ, docházka možná od 2 (3) let, povinný předškolní rok (5 let), zápis do ZŠ, přípravná třída, odklad, 9 let povinná školní docházka (od 6 let), SŠ – maturitní a výuční obory, VOŠ/VŠ, rekvalifikační kurzy, vzdělávání dospělých.
- 2. Stravování ve školní jídelně**, platby.
- 3. Školní družina** – před i po vyučování, přihlášky, nutno vyjednat odchody, kroužky.
- 4. Organizace školního roku** – září až konec června, vysvědčení v pololetí a na konci školního roku, prázdniny, státní svátky, ředitelské volno.
- 5. Komunikace se školou** – žákovská knížka, omluvenky, notýsky, informace pro rodiče na stránkách Inkluzivní školy, kontakty na interkulturní pracovníky a tlumočníky – NPI ČR, ICP, InBáze, Charita ČR.
- 6. Třídní schůzky** – cca 4x ve školním roce, účast důležitá, termíny, možnost konzultačních hodin jednotlivých vyučujících.
- 7. Školní akce**, škola v přírodě, výlety – jsou součástí výuky.
- 8. Školní potřeby a pomůcky** – batoh, přezůvky, cvičební úbor a obuv, svačina, kufřík s výtvarnými potřebami, sešity, učebnice a cvičební sešity, překladové slovníčky na stránkách Inkluzivní školy.
- 9. Práva a povinnosti** – pravidelná kontrola prospěchu, docházky, tašky, aktuality školy, domácí příprava, dodržovat školní řád, plnit pokyny vyučujících, komunikace se školou.
- 10. Podpora žáků s OMJ ve škole** – podpůrná opatření, kurzy češtiny, plány podpory, individualizace vzdělávacích cílů a hodnocení, asistent pedagoga, doučování, kontakt na spolupracující PPP.
- 11. Organizace poskytující doučování pro žáky s OMJ** – META, InBáze, Člověk v tísni, CIC, Centrum demokratického vzdělávání, Nová škola, databáze lektorů soukromého doučování.

12. **Volný čas, kroužky** – napomáhají všestrannému rozvoji dětí, socializaci, neformálnímu kontaktu s češtinou, kontakty na volnočasová centra (DDM a další).
13. **Čeština jako druhý jazyk** – ideálně v době běžné výuky, pro začátečníky intenzivně, doučování, zajištění kurzů i mimo školu, kontakt na školu zajišťující bezplatnou jazykovou přípravu.
14. **Čeština online** – e-learningy: www.cestina2.cz, www.vcelka.cz, www.microsoft.com/cs-cz/p/zatracena-cestina, www.inkluzivniskola.cz/cestina-jazyk-komunikace/uzitecne-odkazy-online).

Jak nastavit efektivní spolupráci s rodiči?

- » Hned na začátku **domluvit s každým rodičem individuálně způsob komunikace, jaký mu vyhovuje** – někdo si rád v klidu přeloží informace zaslané emailem, jiný má čas si jen telefonovat, dalšímu vyhovují sms zprávy, jinému zápisy do komunikačního sešitu. Někteří rodiče spoléhají na automatické překladače (osvědčuje se ponechávat zprávy kromě překladu i v původním znění), jiní mají možnost nechat si informace od školy někým přeložit.
- » Vždy je důležité **komunikovat přímo s rodičem nebo zákonným zástupcem** a nenechávat komunikaci jen na příbuzném nebo rodinném známém. Zkušenosti učitelů jsou takové, že přímá komunikace s rodičem / zákonným zástupcem má vždy větší váhu. Pokud rodiče nemluví česky, je lepší si **zajistit profesionálního tlumočníka** než nechat tlumočení na rodinném známém (mohou informace zkreslovat, jejich tlumočení může být nepřesné).
- » Pro dlouhodobou spolupráci s rodiči je dobré domluvit se na tom, jak bude probíhat – **jak často, s čím vším se mohou rodiče na učitele obracet a s čím je naopak vhodné se obrátit spíše na sociální pracovníky neziskových organizací**. Je důležité, aby si učitelé i asistenti pedagoga hned zpočátku tímto způsobem vymezili své vlastní hranice, a předešli tak zahlcení ze strany „náročných“ rodičů a následnému vlastnímu vyčerpání.

TIPY Z PRAXE PRO ONLINE VÝUKU ŽÁKŮ S OMJ

ORGANIZACE ONLINE VÝUKY

- » Osvědčuje se **kombinace online lekcí a osobního setkávání v rámci individuálních konzultací** (učitel–žák), ideální je se takto individuálně setkávat se všemi dětmi s OMJ. Praktické je také zvát si na individuální konzultace **sourozence**, byť chodí do odlišných ročníků – ušetří čas učiteli.
 - Využití individuálních konzultací – pomoc s úkoly, doučování, příprava na testy, procvičování češtiny, u prvňáčků trénink čtení a rozvoj slovní zásoby, pro žáky 2. stupně konzultace k pracovním listům v odborných předmětech.
- » Důraz na **individuální podporu dětí i v online režimu**, nad rámec společných hodin se třídou.
 - Může pomoci asistent pedagoga.
 - Individuální podpora jednomu dítěti i práce s menšími skupinkami.
 - **Ve skupinkách pracují děti, které spolu „kamarádí“** – podpora socializace i efektivní způsob, jak zapojit dítě s OMJ.
- » **Online lekce** jsou náročné, osvědčuje se je **zkrátit**, zejména pro mladší ročníky, například 3 hodiny online denně v blocích po 20–30 minutách s přestávkami, **kombinovat se zadáváním offline i online úkolů na doma**.
- » Zadávání úkolů žákům s OMJ je třeba **jasně definovat, strukturovat a fázovat** (po jednotlivých krocích).
- » **Koordinátor inkluze / učitel ČDJ individuálně spolupracuje s ostatními učiteli** a domlouvá se s nimi na způsobu výuky dětí s OMJ, způsobu zadávání úkolů a jejich počtu tak, aby děti nebyly zahlceny. Některé úkoly lze zadat jen na dobrovolné bázi.

UZPŮSOBNÍ METOD VÝUKY

- » Důraz na **rozvoj měkkých dovedností** – IT gramotnost, schopnost poradit si v nové situaci, samostatnost i schopnost spolupráce v týmu.
- » Také důraz rozvoj jazykových dovedností – vznikají nové komunikační situace, při nichž **aktivní naslouchání a porozumění** mají ještě větší význam než kdy jindy.
 - Z toho plyne i větší důležitost ověřovat si porozumění u dětí.
 - Důraz na komunikační složku jazyka.
- » Při rozvoji jazykových dovedností **důraz na komunikaci** – od témat důležitých pro komunikaci se odvíjí výuka slovní zásoby a gramatiky, které jsou vždy zasazeny do komunikačního rámce určitého tématu.
- » Význam **čtení i poslechu** pohádek, příběhů pro rozšiřování slovní zásoby i zdokonalování jazykových dovedností.
- » Vyhledávání **témat dle zájmu dětí**, aby byly motivovány – fungují témata, k nimž děti mají nějaký pozitivní emocionální vztah.
- » Využívání **interaktivních materiálů a materiálů s bohatou vizuální oporou** – videí, obrázků, fotografií.
- » Práce se **zjednodušenými, zkrácenými texty**.

Příklad komunikačního přístupu ve výuce ČDJ – na téma PES

Cíle lekce: Žáci sdílí obrázky psů, popisují je a vyjadřují, kteří se jim líbí a kteří nikoliv. Následně zdůvodňují, proč se jim jednotliví psi líbí/nelíbí. Dále vyjádří, které aktivity by mohli se psy na obrázcích dělat, kam by s nimi mohli jít.

Jazykové cíle: Rozšíření slovní zásoby (přídavná jména – jací mohou být psi, slovesa – aktivity se psem, části těla psa, pro pokročilejší i rasy psů), vyjadřování libosti/nelibosti (*Tento pes se mi nelíbí.*), procvičování vedlejších vět příčinných (*Tento pes se mi líbí, protože...*), procvičování časování sloves *být* a *mít* v přítomném čase (*Tento pes je velký/malý. Tento pes má dlouhé/krátké nohy.*), procvičení kondicionálu (*S tímto psem bych šel na procházku.*).

JAK PODPOŘIT PSYCHICKOU POHODU DĚTÍ V DOBĚ ONLINE VÝUKY

» Vnímáme zdravotní i psychický stav dětí, reagujeme na něj a snažíme se příliš je nezatěžovat technikou.

- Poskytujeme dětem **individuální psychickou podporu**, individuální konzultace.
- Nenutíme děti sledovat obrazovku, pokud jsou z techniky unavené, bolí je oči apod. Můžeme je například vyzvat, aby se otočily zády k obrazovce a jen poslouchaly.

» Při online výuce **tematizujeme prožívání dětí** – co v těchto dnech prožívají, jaké mají pocity a jak je v tom můžeme podpořit.

- **Pravidelně se ptáme dětí, jak se cítí, co potřebují.** Dáváme dětem prostor sdílet zážitky, emoce (např. povídání a naslouchání v ranním kruhu, zpracování osobních témat kreativní formou – literární, výtvarnou, hudební aj.).
- **Zaměřujeme se na pozitiva** – společné hledání toho, co nám pomáhá cítit se dobře.

» Je vhodné **podporovat děti, aby si spolu povídaly** (v online prostoru i mimo něj) nebo aby se ve dvojicích či malých skupinkách setkávaly venku.

- Po skončení online lekce můžou děti zůstat připojené, aby si popovídaly, ukázaly si své mazlíčky, sourozence atd., učitel se odpojuje.
- Můžeme děti s OMJ cíleně propojit s jinými dětmi a podporovat je v tom, aby spolu ve dvojicích chodily ven.

» Můžeme s dětmi i jejich rodiči chodit na **společné procházky**, například společné „venčení“ domácích mazlíčků.

Osvědčuje se také motivovat **děti** tím, že ony samy **dostanou za úkol naučit něco učitele nebo asistenta**. Zvýší to jejich sebedůvěru a motivuje je to k větší kreativitě. Pomůže to i prohloubit jejich důvěru vůči učiteli/asistentovi a zlepšit jejich vzájemnou spolupráci.

Osvědčené online nástroje

Pro zadávání a zpětnou kontrolu úkolů:

- » **Google Classroom, Bakaláři.**

Pro online setkávání:

- » **Google Meet, Zoom, Microsoft Teams, Messenger, Webex, Skype.**

Namísto flipchartu/tabule:

- » Sdílený **Google dokument**.
- » **Jamboard:** <https://jamboard.google.com/>.
- » Lze využívat i Jamboard v Google Meet (videonávod: <https://www.ucimeonline.cz/courses/37-google-meet-a-jamboard-pro-zacatecniky/>).

Pro tvorbu kvízů a testů, procvičování učiva, slovní zásoby apod.:

- » **Kahoot:** [Kahoot! | Learning games | Make learning awesome!](https://kahoot.com/)
- » **Flippity:** <https://www.inkluzivniskola.cz/flippity>.
- » **Wordwall:** [Wordwall | Create better lessons quicker.](https://www.wordwall.net/)

Pro prezentaci vlastní tvorby žáků, vrstevnické hodnocení:

- » Pomáhá rozvíjet argumentaci žáků i jejich sebehodnocení.
- » **Linoit, Padlet, Canva.**

Pro online výuku ČDJ:

- » **Práce s korpusem** – např. podstatná jména včetně skloňování, příklady využití v kontextu, příklady adjektiv, příklady slov podobného významu, praktické využití: <https://korpus.cz/>.
- » **Obrázkové učení** – pro děti, které se učí číst, ale ke konci učebnice se dají využít texty i pro starší žáky, kteří musí přemýšlet nad slovy. Trénují nejen slovní zásobu, ale i jak se slovo vysloví gramaticky správně: <https://www.inkluzivniskola.cz/zdroje-inspirace/obrazkove-uceni>.
- » **Prázdninová škola češtiny** – výhodou této učebnice je, že v ní mohou psát a kreslit – zapnu v PDF souboru znak tužky (ukázáno ve videu) a spojují obrázky se slovy či dopisují slova podle toho, jak mi je diktují žáci: <https://www.inkluzivniskola.cz/prazdninova-skola-cestiny>.
- » **Nečtu, nepíšu, učím se česky** – ideální pro děti, které ještě neumí číst: <https://www.inkluzivniskola.cz/pracovni-sesit-nectu-nepisu-ucim-se-cesky>.

- » **1,2,3,4,5 česky umím s Fidem hned** – skvělá učebnice nejen díky svým obrázkům, ale také pro lektory: ke každé lekci je krátký popis, jak s dětmi pracovat. V publikaci jsou obsaženy i básničky, písničky a nápady na pohybové aktivity, které se dají převést do online podoby: <https://www.inkluzivniskola.cz/1-2-3-4-5-s-fidem-umim-cesky-hned>.
- » **Můj první pracovní sešit z ČJ** – opět spousta obrázků: <https://www.inkluzivniskola.cz/zdroje-inspirace/muj-prvni-pracovni-sesit-z-cj-pro-zaky-cizince>.
- » **Levou zadní I.** – určeno pro větší děti, tato učebnice sice není dostupná v online verzi, ale mohu z ní využít poslechy (např. na výslovnost), manuály a e-learning: <https://ceskylevouzadni.cz/download/>.
- » **Obrázkové čtení** – pokud nenajdu nic v učebnici, lze zadat do Googlu takto samostatně a zobrazí se pracovní listy: https://www.google.com/search?q=obr%C3%A1zkov%C3%A9+%C4%8Dten%C3%AD&rlz=1CANHHD_enCZ901CZ901&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiO9Pi-wdLsAhWQGuwKHTAODYoQ_AUoAXoECAwQAw&biw=1366&bih=649#imgsrc=tS_0sE3ZSJ5F2M.
- » **Blog pro Šíšu** – určeno pro autistické děti, ale vzhledem k názornosti využívám ráda pro žáky s OMJ – básničky a pohádky jsou převedeny do obrázkové formy: <https://cz.pinterest.com/pin/688769336755683478/>.
- » Odkaz na pohádky <https://cz.pinterest.com/pin/289637819780397513/>.
- » **Nápady pro Aničku** – na této stránce naleznete spoustu pracovních listů, které se dají využít: <https://www.napadyproanicku.cz/pracovni-listy-a-sablony/pracovni-listy>.
- » **Česky s vlaštovkou** – pro větší děti, zde doporučuji skládání vlaštovky a povídací bingo <https://www.inkluzivniskola.cz/cesky-s-vlastovkou>.
- » **Povídání o obrázku** – pokud v učebnici nenajdu vhodný obrázek, vždy mohu vyhledávat v Googlu. Povídám si o obrázku, pokud mi zbývá pár minut do konce hodiny a není čas začít nové téma: <https://www.puzzle-puzzle.cz/trefl-harmonie-lesa-d4285/>.
- » **E-learningové aplikace** – nespolehám na to, že si žák sám doma procvičuje český jazyk v aplikacích, a proto je ráda zařazuji do výuky – např. po probrané lekci. Přihlásím se do aplikace, sdílím obrazovku a klikám podle toho, co mi žáci říkají: www.cestina2.cz.